

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

25.11.2021

с. Сарманово

№ 358

«2022-2024 елларга Сарман муниципаль районы халкы арасында сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру, алкогольле продукция, сыра һәм тәмәке куллануны киметү» муниципаль программасын раслау турында

Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы гражданны арасында сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруга юнәлдерелгән чаралар комплексын гамәлгә ашыру максатларында,

КАРАР БИРӘМ

1. «2022-2024 елларга Сарман муниципаль районы халкы арасында сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру, алкоголь продукциясен, сыра һәм тәмәке куллануны киметү» муниципаль программасын кушымта нигезендә расларга.
2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга: <http://sarmanovo.tatarstan.ru/>.
3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Татарстан Республикасы Сарман районы Башкарма комитеты житәкчесенә беренче урынбасарына йөкләргә.

Сарман муниципаль районы
Башкарма комитет житәкчесе

Ф. Ә. Вәлиев

Татарстан Республикасы
Сарман муниципаль районы
Башкарма комитеты житәкчесенен
2021 елның «25» 11
358 номерлы карарга
кушымта

**«2022 - 2024 елга Татарстан Республикасы Сарман муниципаль
районы халкы арасында сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру,
алкогольле продукцияне, сыра һәм тәмәкене
чамадан тыш куллану масштабларын киметү»
муниципаль программасы**

Программа паспорты

Программаның исеме	2022-2024 елларга Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы халкы арасында сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру, алкогольле продукция, сыра һәм тәмәкене чамадан тыш куллану масштабларын киметү
Программаны эшләү өчен нигез	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Этил спиртын, алкогольле һәм спиртлы продукция житештерүне һәм әйләнешен дәүләти жайга салу һәм алкогольле продукцияне куллануны (эчүне) чикләү турында» 1995 елның 22 ноябрәндәге 171-ФЗ номерлы Федераль закон; 2. «2020 елга кадәрге чорга РФ халкы арасында алкогольле продукциядән чамадан тыш куллану масштабларын киметү һәм алкогольизмны профилактикалау буенча дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру концепциясе» 2009 елның 30 декабрәндәге РФ Хөкүмәте 2128-р номерлы күрсәтмәсе. 3. «Татарстан Республикасы халкы арасында алкоголь продукциясен, сыра, тәмәкене чамадан тыш куллануны киметү һәм сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру буенча өстәмә чаралар турында» 2010 елның 29 октябрәндәге 867 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары; 4. «Татарстан Республикасы территориясендә алкоголь продукциясен ваклап сату вакытына, шартларына һәм урыннарына карата өстәмә чикләүләр һәм Татарстан Республикасының кайбер закон актларының үз көчләрен югалтуын тану турында» 2015 елның 6 мартындагы 10-ТРЗ номерлы ТР законы 5. «Гражданның сәламәтлеген әйләнә-тирә тәмәке төтененә йогынтысыннан һәм тәмәке куллану нәтижеләреннән саклау турында» 2013 елның 23 февралендәге 15-ФЗ номерлы Федераль закон
Программаның заказчысы	Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаның максаты	Сарман муниципаль районы халкы арасында алкоголь продукциясен чамадан тыш куллану масштабларын киметү һәм алкогольизмны профилактикалау, сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру, халыкның сәламәтлеген тәмин итү өчен авыруларны профилактикалауны активлаштыру, гомер озынлыгын һәм сыйфатын арттыру
Программаның төп бурычлары	- алкогольле продукцияне законсыз сатуга, алкогольле продукцияне легаль булмаган житештерүгә һәм аның

	<p>эйләнешенә каршы тору буенча контрольлек итүче һәм хокук саклау органнарының көчләрен активлаштыру;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Алкоголь базарына халык гомере һәм сәламәтлеге өчен легаль булмаган һәм куркыныч булган алкогольле һәм спиртлы продукцияне кертүне булдырмау; - халыкта сәламәтлек культурасын һәм үзенә физик һәм психологик сәламәтлегенә җаваплы караш формалаштыру; - халыкның сәламәтлеген саклау һәм ныгыту өчен шартлар тудыру; - хакимият органнарының, халыкның һәм җәмәгәтчелекнең халык өчен уңайлы мохит формалаштыруда көчләрен берләштерү; - алкоголь продукциясен кирәгеннән артык куллану һәм алкоголь эчемлекләрен тиешенчә кулланмау аркасында турыдан-туры һәм турыдан-туры булмаган үлемне һәм авыруларны киметү; - сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау, алкогольле продукциядән чамадан тыш куллану күренешләренә, шул исәптән яшүсмерләр һәм яшьләр арасында да, җәмгыятьнең түземсезлек формалаштыру; - исерек хәлдә кылынган жинаятьләр саны кимү;
Программаны гамәлгә ашыру срогы һәм этаплары	2022-2024 еллар
Программаны финанслау күләмнәре һәм чыганаclarы	Программаны финанслау муниципаль бюджет һәм Сарман муниципаль районының бюджеттан тыш чыганаclarы хисабына башкарылачак
Программаның төп чаралары исемлеге	<ul style="list-style-type: none"> - сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру, алкогольле продукция, сыра һәм тәмәке куллануны киметү буенча оештыру чаралары; - яшьләр арасында тәмәке эшләнмәләрен, алкогольле продукция һәм сыра куллануны профилактикалау; - спортны һәм массакуләм физик культураны үстерү буенча чаралар
Программада катнашучылар	Жирле үзидарә органнары, төрле ведомстволар, оешмалар һәм идарәләр, предприятиеләр, ижтимагый оешмалар, массакуләм мөгълүмат чаралары
Программаны гамәлгә ашыруның көтелгән соңгы нәтижеләре	<ul style="list-style-type: none"> - Сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруның нәтижәле эшли торган мобил системасын булдыру. - Районның муниципаль киңлегендә катнашучыларның үз сәламәтлекләренә аңлы һәм җаваплы мөнәсәбәте, үз-үзенә саклауга, сәламәт яшәү рәвешенә тотрыклы юнәлеш бирү. - Программада катнашучыларның сәламәтлеген,

	<p>аларның тормыш сыйфатын яхшырту, сәламәтлекне саклау активлыгын, белем бирү һәм хезмәтнең нәтижәләгән арттыру.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Район халкының, мәктәп укучыларының физик торышын диспансерлаштыруның һәм мониторинглауның заманча системасын гамәлгә кертү. - Профилактик, сәламәтләндрү һәм спорт-массакуләм чаралар системасын камилләштерү. - Сәламәтләндрү хезмәтләрен, халыкка психологик һәм социаль ярдәм чараларын киңәйтү. - Сәламәтлек саклау эшчәнлеген ресурслар белән тәмин итүнең заманча механизмнарына күчү. - Кешеләрнең гомер озынлыгын һәм сыйфатын арттыру. - Физик культураны һәм спортны популярлаштыру. - Сыйфатсыз алкогольле продукция, сыра һәм тәмәке куллануны киметү. - Яшьләр сәясәтен камилләштерү.
<p>Программаның максатчан индикаторлары һәм күрсәткечләре</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сәламәт яшәү рәвешен пропагандалаучы чаралар саны. 2. Программа кысаларында чаралар күргән халык өлеше. 3. Сәламәт яшәү рәвешен формалаштыручы массакуләм мәгълүмат чараларында материаллар күләме. 4. Исәрекле хәлдә кылынган жинаятьләр, шул исәптән тикшерелгән жинаятьләр саны. 5. Алкоголь белән агулану нәтижәсендә үлем очраклары саны. 6. Ир белән хатын арасында берәрсенең алкогольне артык куллану аркасында килеп чыккан аерылышучылар саны.
<p>Программаны гамәлгә ашыруны контрольдә тоту</p>	<p>Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Башкарма комитеты</p>

1. Проблеманың эчтәлеге һәм аны программа ысулы белән хәл итү кирәклеген нигезләү

«2022-2024 елларга Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы халкы арасында сәламәт яшәү рәвеше формалаштыру, алкоголь продукциясен, сыра һәм тәмәке куллануны киметү буенча муниципаль программа» сәламәт яшәү рәвешенең бердәм системасын булдыруга, сәламәт яшәү рәвешен саклап калуға һәм сәламәтлекне ныгытуға, район халкының уртача гомер озынлыгын һәм яшәү сыйфатын күтәрүгә, сәламәтлек саклау, физик культура һәм спорт системасын үстерүгә, сәламәтлекне формалаштыру, алкоголь, сыра, тәмәке продукциясен куллануны киметүгә, эшләүче гражданның сәламәтлеген саклау һәм ныгытуға, яшьләр сәясәтен камилләштерүгә, экологияне яхшыртуға, әйләнә-тирә мохитнен торышын яхшыртуға юнәлдерелгән.

Хәзерге вакытта төп проблемалар булып үлүчеләр саны арту, кан әйләнеше системасы авыруларының, туберкулезның, яман шешләрнең, агулануларның, травмаларның, шул исәптән юл-транспорт һәлакәтләре вакытында алынган травмаларның таралуы; наркология авырулары, шул исәптән алкоголизм, алкоголь психозлары, наркомания һәм токсикоманияләрнең булуы, яшьләр арасында, халыкның имин булмаган катламнары арасында асоциаль күренешләрнең булуы; автотранспорт һәм предприятиеләр эшчәнлегенә нәтижәсендә атмосфера пычрануының булуы; эчәргә яраклы суның сыйфаты житәрлек дәрәжәдә булмавы, тәмәке тарту - барлык яш төркемнәрендә иң киң таралган халыкның интоксикациясе.

Тискәре тенденцияләргә - халыкның картаюын, үлем-китәмне туктату өчен, медицина ярдәме күрсәтүгә караганда функцияләргә кирәк булырга тиешле медицина-профилактика хезмәте инфраструктурасын булдыру зарур. Профилактик алымнарны үстерү, кадрларны махсулаштырылган әзерләү системасын үстерү, беренчел медицина профилактикасы өлкәсендә һәм сәламәтлекне ныгыту өлкәсендә эшләүче медицина оешмаларына ярдәм күрсәтү зарур.

Сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру проблемасы-дөньяга караш формалаштыру һәм социаль тәртипнең тиешле принциплары. Шул ук вакытта рухият, эхлаклылык сәламәт яшәү рәвешенә этәргеч булырга мөмкин. Халыкның сәламәтлегенә торышын яхшырту сәламәтлекне билгеләүче барлык факторларны: яшәү рәвеше, социаль иминлек, психологик климат, әйләнә-тирә мохит факторларын аңлау һәм исәпкә алу күзлегеннән караганда сәламәтлеккә карашны таләп итә.

Мәдәният, мәгариф һәм массакуләм мәгълүмат чараларында сәламәт яшәү рәвешен пропагандалауны тулырак тәмин итү зарур.

Социаль-икътисади үзгәртеп корулар шартларында дәүләт һәм административ ярдәм һәм бу максатларга төрле дәрәжәләрдәге бюджетлардан акча бүлеп бирү кирәк.

2. Программаның төп максатлары һәм бурычлары.

Программаның максаты-Сарман муниципаль районы халкы арасында алкоголь продукциясен чамадан тыш куллану масштабларын киметү һәм алкоголизмны профилактикалау, сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру, халыкның сәламәтлеген тәмин итү өчен авыруларны профилактикалауны активлаштыру, гомер озынлыгын һәм сыйфатын арттыру.

Программаның максатына ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итү кирәк:

- алкогольле продукцияне законсыз сатуга, алкогольле продукцияне легаль булмаган төстә житештерүгә һәм аның әйләнешенә каршы тору буенча контрольлек итүче һәм хокук саклау органнарының көчләрен активлаштыру;

- Алкоголь базарына халык гомере һәм сәламәтлеге өчен легаль булмаган һәм куркыныч булган алкогольле һәм спиртлы продукцияне кертүне булдырмау;

- халыкта сәламәтлек культурасын һәм үзенә физик һәм психологик сәламәтлегенә җаваплы караш формалаштыру;

- халыкның сәламәтлеген саклау һәм ныгыту өчен шартлар тудыру;

- хакимият органнарының, халыкның һәм җәмәгатьчелекнең халык өчен уңайлы мохит формалаштыруда көчләрен берләштерү;

- алкоголь продукциясен кирәгеннән артык куллану һәм алкоголь эчемлекләрен тиешенчә кулланмау аркасында турыдан-туры һәм турыдан-туры булмаган үлемне һәм авыруларны киметү;

- сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау, алкогольле продукциядән чамадан тыш куллану күренешләренә, шул исәптән яшүсмерләр һәм яшьләр арасында да, җәмгыятьнең түземсезлек формалаштыру;

- исерек хәлдә кылынган жинаятьләр саны кимү.

Әлеге Программа Сарман муниципаль районы халкының гомер озынлыгын һәм сыйфатын күтәрүгә юнәлдерелгән һәм сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру, физик культураны һәм спортны популярлаштыру, алкоголь продукциясен, сыра һәм тәмәкене куллануны киметү, яшьләр сәясәтен камилләштерү, әйләнә-тирә мохит торышын яхшырту буенча чаралар комплексын күздә тоту.

Программа конкрет ситуациягә, ирешелгән нәтижеләргә, яңа закон актлары һәм булган ресурслар нигезендә корректировкага дучар ителергә мөмкин.

Районда төрле максатчан комплекслы программаларны үтәү һәм тормышка ашыру барышында сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруга юнәлтелгән күп кенә чаралар үткәрелә, ә мәгариф учреждениеләренә укудан тыш физкультура-сәламәтләнדרү эше практикасына массакүләм чаралар - Сәламәтлек көннәре үткәрелә.

Ел саен спартакиадалар, халыкның төрле катламнарын үз эченә алган башка спорт-массакүләм чаралар үткәрелә.

Районның физкультура-сәламәтләнדרү һәм спорт чаралары системасында көзгә һәм кышкы Сәламәтлек көннәре массакүләм булып тора.

Районда сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру проблемаларын алга таба хәл итү өчен кирәк:

- белем бирү киңлегендә катнашучыларның үз сәламәтлекләре һәм тирә-юньдәгеләрнең сәламәтлеге өчен җаваплылыгын формалаштыру;

- сәламәтлек саклау мәсьәләләре буенча халыкның, яшьләрнең һәм мәктәп укучыларының компетентлыгын арттыру;

-укучыларның индивидуаль үзенчәлекләренә һәм аларның социаль-мәдәни үсеш бурычларына туры килә торган инновацион сәламәтлек саклау технологияләрен эшләү;

- районда сәламәтлек саклау мохитен формалаштырганда заманча мәгълүмати технологияләр куллану;

- халыкка, бигрәк тә физик мөмкинлекләре чикләнгән халыкка медицина, сәламәтләндрерү һәм белем бирү хезмәтләренә киң спектрны тәмин итү (шул исәптән түләүле нигез очрагында ташламалар бирү);

- халыкка психологик ярдәм һәм социаль яклау чараларының нәтижәле системасын эшләү һәм гамәлгә кертү;

- муниципаль районның спорт-сәламәтләндрерү базасының заманча таләпләре һәм шартлары нигезендә үсеше;

- сәламәтлек саклау характерындагы мәсьәләләргә хәл иткәндә районның структур бүлекчәләре арасында нәтижәле хезмәттәшлеккә ирешү;

- яшьләр арасында югары рухи-әхлакый һәм эстетик идеалларны раслау, наркоманиягә, эчүчелеккә, рухсызлыкка, сүгенүгә актив каршы тору.

3. Программаны гамәлгә ашыруның күз алдында тотылган нәтижәләре

Профессиональ компетентлы, социаль актив, әхлакый яктан тотрыклы, психик һәм физик яктан сәламәт шәхес тәрбиясен тәмин итә торган сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруның нәтижәле мобил системасын булдыру.

Муниципаль берәмлек субъектларының сәламәтлеккә аңлы һәм җаваплы мөнәсәбәте, үз-үзенә саклауга, сәламәт яшәү рәвешенә тотрыклы юнәлеш бирү.

Район халкының сәламәтлеген, яшәү сыйфатын яхшырту, сәламәтлек саклау активлыгын, укуту һәм хезмәт эффектлыгын арттыру.

Район халкының физик торышын диспансерлаштыруның һәм мониторинглауның заманча системасын кертү.

Сыйфатсыз алкогольле продукция куллануны киметү.

Профилактик, сәламәтләндрерү һәм спорт-массакүләм чаралар системасын камилләштерү.

Сәламәтләндрерүгә өйрәтү хезмәтләрен, шул исәптән түләүле нигездә, кешеләргә психологик һәм социаль ярдәм чараларын киңәйтү.

4. Программаны гамәлгә ашыруның социаль-икътисади эффектлыгын бәяләү

Программаны гамәлгә ашыруның социаль-икътисади нәтижәләгә район халкын физик культура һәм спорт белән шөгылләнүгә җәлеп итүне арттыру; район халкының төрле төркемнәрендә авырулар санын киметү; Сарман муниципаль районы халкы арасында алкогольле продукция, сыра һәм тәмәкене тиешле сыйфатта кулланмау күздә тотыла.

5. Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Оештыру-хокукый чаралар.

Күрсәтелгән бүлектә каралган чаралар даими ведомствоара хезмәттәшлек системасын булдыруга, гамәлдәге законнарны һәм килеп туган хәлне анализлауга, Программа тарафыннан куелган бурычларны хәл итүгә юнәлдерелгән килешенгән чараларны эшләүгә юнәлдерелгән. Массакүләм мәгълүмат чаралары ресурсларын кулланып, авыл жирлекләре гражданның жыеннарын үткәргәндә профилактик эшчәнлек алып бару юлы белән халыкны аек һәм сәламәт яшәү рәвешен алып баруга юнәлдерү күздә тотыла.

Алкоголизмны һәм эчкечелекне профилактикалау буенча чаралар.

Әлеге чаралар исемлеге кысаларында профилактика системасы органнарының уртак тырышлыгы сыйфатсыз алкогольле продукцияне сатуга каршы торуга, алкоголь продукциясен куллануның гомуми дәрәжәсен киметүгә, аның структурасын үзгәртүгә юнәлдереләчәк.

Сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау буенча чаралар.

Халык арасында сәламәт яшәү рәвеше кыйммәтләрен формалаштыруга юнәлдерелгән чаралар.

2019-2021 елларга Сарман муниципаль районы халкы арасында сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру, алкогольле продукция, сыра тәмәке куллануны киметү буенча чаралар программасы

№ т/б	Чаралар исеме	үтәү срогы (еллар)	финанслау чыганакалары (мең сум)			башкаручы
			муницип аль бюджет	бюджеттан тыш чыганакалар	барлыгы	
1	2	3	4	5	6	7
I. Оештыру-хокукый чаралар						
1.1.	Сарман муниципаль районы авыл жирлекләрендә халык тарафыннан суррогат куллануны булдырмау максатларында алкогольле продукция сатуның айлык мониторингы	2022-2024 еллар	-	-	-	Сарман муниципаль районы башкарма комитеты, ТР Дәүләт алкоголь инспекциясенәң Түбән Кама территориаль органы
1.2.	Легаль алкоголь продукциясен сату күләмнәрен киметү сәбәпләрен авыл жирлекләре башлыклары һәм Россия Эчке эшләр министрлығының Сарман районы буенча бүлеге белән ай саен анализлау	2022-2024 еллар	-	-	-	Сарман муниципаль районы башкарма комитеты, ТР Дәүләт алкоголь инспекциясенәң Түбән Кама территориаль органы, Россия Эчке эшләр министрлығының Сарман районы буенча бүлеге, авыл жирлекләре башлыклары
1.3.	Фальсификацияләнгән алкогольле продукцияне ачыклау буенча тикшерүләр үткәрү	2022-2024 еллар	-	-	-	Сарман муниципаль районы башкарма комитеты, ТР Дәүләт алкоголь инспекциясенәң Түбән Кама территориаль органы, Россия Эчке эшләр министрлығының Сарман районы буенча бүлеге

1.4.	Мәгълүмати-мәгърифәтче, мәдени-ял һәм спорт-массакуләм эшчәнлек планын эшләү һәм гамәлгә ашыруны оештыру	2022-2024 еллар	-	-	-	Сарман муниципаль районы башкарма комитеты, авыл жирлекләре башлыклары, яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге, Сарман муниципаль районы Башкарма комитетының мәданият бүлеге, «Татмедиа» АЖ филиалы «Сарман ИРЦ»
1.5.	Муниципаль районның авыл жирлекләрендә гражданнар жыйнагы үткәру юлы белән жинаять, хокук бозулар, эчкечелек һәм тәмәке тарту профилактикасы буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру	2022-2024 еллар	-	-	-	Сарман муниципаль районы башкарма комитеты, авыл жирлекләре башлыклары, Россия Эчке эшләр министрлығының Сарман районы буенча бүлеге, «Сарман РҮХ» ДАСУ
1.6.	9-11 сыйныф укучыларына алкогольле продукция, сыра, тәмәке куллану предметына аноним анкета үткәру	2022-2024 еллар				Мәгариф бүлеге Сарман муниципаль районы башкарма комитеты, «Сарман РҮХ» ДАСУ

II. Тәмәке эшләнмәләрен, алкогольле продукция һәм сыра куллануны профилактикалау

2.1.	Сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау, зарарлы гадәтләрен, шул исәптән тәмәке тартуны, алкоголь продукциясен һәм сыра куллануны булдырмау мәсьәләләрен массакуләм мәгълүмат чараларында системалы ачыклау.	2022-2024 еллар	-	-	-	«Сарман» район газетасы, мәгариф бүлеге, ОСЗ, «Сарман РҮХ» ДАСУ.
2.2.	Эшләүче яшьләренә анкеталау ысулы белән никотин һәм алкогольгә бәйлелек дәрәжәсен һәм эчкечелек һәм тәмәке тарту проблемасына мөнәсәбәтне өйрәнү.	2022-2024 еллар	-	-	-	мәгариф бүлеге «Сарман РҮХ» ДАСУ.
2.3.	Сәламәтлек саклау учреждениесен смокелайзерлар (тәмәке тартучы кешеләр арасында сулы торган һавада токсик матдәләр билгеләү) белән тәмин итү. Массакуләм профилактик акцияләр үткәру.	2022-2024 еллар	-	-	-	«Сарман РҮХ» ДАСУ.

2.4.	Педагогик хезмэткэрлэр өчен уртақ технологияләр буенча укыту семинар-тренинглары үткәрү.	2022-2024 еллар	-	-	-	мәгариф бүлеге, Аграр көллият, КЦСОН «Шәфкать»
2.5.	Күргәзмәләр, балалар рәсемнәре конкурслары, тәмәке тартуны профилактикалау буенча стенгазета чыгару.	2022-2024 еллар	-	-	-	Мәгариф бүлеге, мәдәният бүлеге, Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге КЦСОН «Шәфкать»
2.6.	Сарман аграр колледжы укучыларын һәм мәктәп укучыларын республика профилактик медицина тикшерүендә ПАВ (психик-актив матдәләр) кулланучы затларны ачыклау предметын карауда тәэмин итәргә.	2022-2024 еллар	Агым-дагы финанслау	-	-	«Сарман РҮХ» ДАСУ, мәгариф бүлеге, Россия Эчке эшләр министрлыгының Сарман районы буенча бүлеге.
2.7.	Сәламәтлек саклау оешмаларының наркология кабинетларында тәмәке тартудан баш тарту мәсьәләләре буенча консультацияләр оештыру.	2022-2024 еллар	-	-	-	«Сарман РҮХ» ДАСУ.
2.8.	Сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау, тәмәке тартуның, алкогольле продукция һәм сыра куллануның зыяны турында басма продукцияне (брошюралар, буклетлар, белешмәлекләр, листовкалар һ. б.) чыгаруны һәм тиражлауны оештыру	2022-2024 еллар	-	-	-	«Сарман» район газетасы, мәгариф бүлеге, ОСЗ.
2.9.	Балалар, яшьләр һәм аларның ата-аналары арасында балалар һәм яшүсмерләрдә зарарлы гадәتلәрне профилактикалау буенча табиблар, педиатрлар, психиатрлар, наркологлар, полиция хезмәткәрләрен жәлеп итеп лекцияләр, әңгәмәләр үткәрү.	2022-2024 еллар	-	-	-	Эчке эшләр министрлыгы бүлеге, «Сарман РҮХ» ДАСУ, Аграр көллият, мәгариф бүлеге, ОСЗ.
2.10.	Мәдәният учреждениеләрендә ел саен китап иллюстратив күргәзмәләре, мәгълүмат көннәре, видеолекторийлар һәм тәмәке тартуның, алкогольле продукция һәм сыра куллануның зыяны турында башка чаралар оештыру.	2022-2024 еллар	-	-	-	Аграр көллият, мәдәният бүлеге, район китапханәсе (Үзәк китапханә).
2.11.	Яшьләр арасында тәмәке тартуны чикләү проблемасы буенча һәркем өчен ачык булган китапханәләргә мәгълүмат һәм методик кулланмалар белән тәэмин итү.	2022-2024 еллар	-	-	-	мәдәният бүлеге, Үзәк библиотека, «Сарман РҮХ» ДАСУ.
III. Халыкның сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру максатларында, спорт һәм массакуләм физик культураны үстерү чаралары,						
3.1.	Яңа спорт майданчыкларын төзү һәм файдалануга тапшыру.	2022-2024 еллар	-	-	-	Сарман муниципаль районы Советы, Башкарма комитеты.
3.2.	Яшәү урыны буенча төрле яшьтәге халык катнашында	2022-2024	-	-	-	Яшьләр эшләре, спорт

	физкультура-сәламәтләндрерү һәм спорт-массакүләм чаралар үткәрү.	*еллар*				һәм туризм бүлеге (ОДМСиТ), МБ башкарма комитетлары.
3.3.	Яшәү урыны буенча физкультура-спорт юнәлешендәге клуб берләшмәләрен ачу.	2022-2024 еллар	-	-	-	Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, мәдәния бүлеге, ОСЗ, мзгариф бүлеге, башкарма комитет
3.4.	Физик мөмкинлекләре чикләнгән кешеләр арасында спорт эшен оештыру, адаптив физик культура һәм спортны үстерү өчен шартлар тудыру.	2022-2024 еллар	-	-	-	Башкарма комитет ОСЗ, «Сарман РҮХ» ДАСУ, Ветераннар советы, яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге.
3.5.	Физик культура һәм спорт белән шөгьльләну мөмкинлеген тәэмин итү буенча халык өчен социаль чараларны гамәлгә ашыру.	2022-2024 еллар	-	-	-	МР Башкарма комитеты.
3.6.	Белем бирү учреждениеләре арасында физкультура-сәламәтләндрерү һәм спорт-массакүләм эшләрен иң яхшы оештыруга смотр-конкурслар үткәрү.	2022-2024 еллар	-	-	-	Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге мэгариф бүлеге
3.7.	Район хастаханәсе базасында спортчылар һәм укучы яшьләр артыннан медицина күзәтүен оештыру.	даими	-	-	-	«Сарман РҮХ» ДАСУ, ОСЗ, Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге
3.8.	Спорт-массакүләм чараларына түләүсез медицина хезмәте күрсәтүне тәэмин итү.	даими	-	-	-	«Сарман РҮХ» ДАСУ
3.9.	Укучыларның сәламәтлеге паспортын алып бару.	2022-2024 еллар	-	-	-	Мэгариф бүлеге
3.10.	Инвалид балалар белән физкультура-сәламәтләндрерү эшен үткәрү, республика ярышларында һәм спартакиадаларында катнашу	Аерым план буенча	-	-	-	Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге «Сарман РҮХ» ДАСУ, ОСЗ.
3.11.	Массакүләм мэгьлүмат чараларында ветераннар һәм инвалидларның физик культура һәм спорт белән актив шөгьльләнуләре турында хәбәр итүне тәэмин итү	даими	-	-	-	мэгариф бүлеге, «Сарман» газетасы
3.12.	Физик мөмкинлекләре чикләнгән кешеләр өчен спорт корьлмаларына ташламалы йөрүне оештыру	2022-2024 еллар	-	-	-	Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге
3.13.	Пенсионерлар арасында «Өченче яшь» Спартакиадасын үткәрү	2022-2024 еллар	-	-	-	Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, ОСЗ
3.14.	Район Советы һәм Башкарма комитеты хезмәткәрләре	2022-2024	-	-	-	Яшьләр эшләре, спорт

	Спартакиадасы	«еллар»				һәм туризм бүлеге
3.15.	Предприятиеләр һәм оешмалар арасында традицион Спартакиадада катнашучылар һәм командалар санын арттыру	2022-2024 еллар	-	-	-	Яшъләр эшләрә, спорт һәм туризм бүлеге
3.16.	Яшәү урыны буенча һәм массакуләм ял итү урыннарында халык белән традицион һәм даими спорт-массакуләм чаралар оештыру (район предприятиеләре һәм оешмалары арасында спартакиада, «Россия чаңгы юллары», «илкуләм кроссы», район башлығы кубогына шайбалы хоккей турниры һ.б.).	район спорт-массакуләм чараларының календарь планы буенча	еллык смета буенча	-	-	Яшъләр эшләрә, спорт һәм туризм бүлеге
3.17.	Район укучылары арасында Спартакиаданы кертү һәм үткәрү.	2022-2024 еллар	-	-	-	Яшъләр эшләрә, спорт һәм туризм бүлеге
3.18.	Районның мәктәпкәчә учреждениеләре арасында Спартакиаданы кертү һәм үткәрү.	2022-2024 еллар	-	-	-	Яшъләр эшләрә, спорт һәм туризм бүлеге
3.19.	Район мәгариф учреждениеләрендә «Сәламәтлек көне» үткәрү.	2022-2024 еллар	-	-	-	мәгариф бүлеге, Оешма һәм учреждениеләр
3.20.	Спортның ишегалды төрләрен үстерү (стритбол, «Күн туп», «Алтын шайба» һ.б.).	2022-2024 еллар	-	-	-	Яшъләр эшләрә, спорт һәм туризм бүлеге
3.21.	Мәгариф учреждениеләре укучыларының «Мәктәп лигасы», «Президент ярышлары» ярышларында катнашуы	2022-2024 еллар	-	-	-	Яшъләр эшләрә, спорт һәм туризм бүлеге, мәгариф бүлеге